



Brussel, 27 oktober 2016
(OR. en)

13463/1/16
REV 1

LIMITE

WTO 294
SERVICES 26
CDN 22
FDI 22

Interinstitutionele dossiers:

2016/0205 (NLE)

2016/0206 (NLE)

2016/0220 (NLE)

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de Raad
nr. vorig doc.:	13239/16 WTO 288 SERVICES 25 FDI 21 CDN 21
Betreft:	Brede Economische en Handelsovereenkomst (CETA) tussen Canada, enerzijds, en de Europese Unie en haar lidstaten, anderzijds – Verklaringen voor de Raadsnotulen

Hierbij gaan voor de delegaties de verklaringen die moeten worden opgenomen naar aanleiding van de vaststelling door de Raad van het besluit tot ondertekening van de CETA.

Verklaringen voor de Raadsnotulen – inhoudsopgave

1. **Verklaring van de Raad betreffende artikel 20.12 "Maken van video-opnames"** (strafrechtelijke handhaving van intellectuele-eigendomsrechten).
2. **Verklaring van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van artikel 20.7** "Geboden bescherming" (bevoegdheden van de lidstaten inzake morele rechten die door de Berner Conventie worden beschermd).
3. **Verklaring van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van vervoer en vervoersdiensten** (inzake de verdeling van bevoegdheden).
4. **Verklaring van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van de hoofdstukken 22, 23 en 24: "Handel en duurzame ontwikkeling", "Handel en arbeid", en "Handel en milieu"** (inzake de verdeling van bevoegdheden).
5. **Verklaring van de Raad betreffende de toepassing van Verordening (EU) nr. 912/2014** inzake de "financiële verantwoordelijkheid" aangaande de beslechting van investeringsgeschillen.
6. **Verklaring van de Commissie betreffende de bescherming van geografische aanduidingen.**
7. **Verklaring van de Commissie betreffende de bescherming van het voorzorgsbeginsel in de CETA.**
8. **Verklaring van de Commissie met betrekking tot water.**
9. **Verklaring van de Commissie betreffende de inhoud van de rechtsgrondslagen die zijn toegevoegd door de Raad.**
10. **Verklaring van Ierland** (betreffende titel V van het derde deel van het VWEU).
11. **Verklaring van het Verenigd Koninkrijk** (betreffende titel V van het derde deel van het VWEU).
12. **Verklaring van Hongarije** (betreffende de voorlopige toepassing van de CETA).
13. **Verklaring van Portugal** (betreffende de voorlopige toepassing van de CETA en de besluitvormingsautonomie inzake kwesties die onder de nationale bevoegdheid vallen).
14. **Verklaring van Griekenland** (betreffende de bescherming van de beschermde oorsprongsbenaming (BOB) "feta" in de CETA).
15. **Verklaring van de Raad met betrekking tot de reikwijdte van de voorlopige toepassing van de CETA.**
16. **Verklaring van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van de wederzijdse erkenning van beroepskwalificaties** (verdeling van bevoegdheden).

17. **Verklaring van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van de bescherming van werknemers** (verdeling van bevoegdheden).
18. **Verklaring van de Commissie met betrekking tot besluiten van het Gemengd Comité van de CETA.**
19. **Verklaring van de Raad en de lidstaten met betrekking tot besluiten van het Gemengd Comité van de CETA.**
20. **Verklaring van de Raad met betrekking tot de beëindiging van de voorlopige toepassing van de CETA.**
21. **Verklaring van Duitsland en Oostenrijk met betrekking tot de beëindiging van de voorlopige toepassing van de CETA.**
22. **Verklaring van Polen met betrekking tot de beëindiging van de voorlopige toepassing van de CETA.**
23. **Verklaring van Slovenië** (over het systeem van het bilateraal investeringsgerecht en verschillende andere kwesties).
24. **Verklaring van Oostenrijk** (over de namens de Unie in te nemen standpunten in het Gemengd Comité).
25. **Verklaring van Polen** (over de onder zijn nationale bevoegdheid vallende aangelegenheden en verschillende andere kwesties).
26. **Verklaring van de Commissie over de handhaving van het verbod op stoffen met hormonale werking als groeibevorderaar bij landbouwhuisdieren (zoals met hormonen behandeld rundvlees).**
27. **Verklaring van de Commissie over overheidsopdrachten.**
28. **Verklaring van de Commissie over het Belgische verplichteverzekeringstelsel en de onderlinge maatschappijen krachtens de Belgische wetgeving.**
29. **Verklaring van de Commissie over overheidsdiensten.**
30. **Verklaring van de Commissie over de handhaving van de EU-wetgeving betreffende genetisch gemodificeerde producten, betreffende levensmiddelen, diervoeders en teelt.**
31. **Verklaring van de Commissie over de betekenis van de term "zakelijke activiteiten van betekenis" in artikel 8.1 van de Overeenkomst ("Definities" van investering).**
32. **Verklaring van de Raad en de Commissie over landbouw in de CETA.**
33. **Verklaring van de Europese Commissie over het bewerkstelligen van volledige visumwederkerigheid met Canada voor Roemeense en Bulgaarse burgers**
34. **Verklaring van Bulgarije** (betreffende visumvrij reizen).
35. **Verklaring van Roemenië** (betreffende visumvrij reizen).

36. Verklaring van de Commissie en de Raad over de bescherming van investeringen en het investeringsgerecht ("ICS").
37. Verklaring van het Koninkrijk België betreffende de voorwaarden wat betreft de volledige bevoegdheid van de federale staat en de deelentiteiten om de CETA te ondertekenen.
38. Verklaring van de Juridische Dienst van de Raad over de juridische aard van het gezamenlijk uitleggingsinstrument.

VERKLARINGEN:

De volgende verklaringen maken integraal deel uit van de context waarin de Raad het besluit tot ondertekening van de CETA namens de Unie vaststelt. Zij zullen worden opgenomen in de Raadsnotulen naar aanleiding daarvan.

1. Verklaring van de Raad betreffende artikel 20.12:

De Raad verklaart dat het door de lidstaten bereikte akkoord over de strafrechtelijke handhaving van intellectuele-eigendomsrechten geen precedent vormt voor toekomstige overeenkomsten tussen de Europese Unie en derde landen.

2. Verklaring van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van artikel 20.7:

De Raad verklaart dat zijn besluit, voor zover het voorziet in de voorlopige toepassing van artikel 20.7 door de EU, niet vooruitloopt op de bevoegdheidsverdeling tussen de EU en de lidstaten wat betreft morele rechten die door de Berner Conventie worden beschermd.

3. Verklaring van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van vervoer en vervoersdiensten:

De Raad van de Europese Unie verklaart dat zijn besluit, voor zover het voorziet in de voorlopige toepassing door de EU van bepalingen inzake vervoersdiensten, ten aanzien waarvan de bevoegdheden gedeeld worden door de EU en de lidstaten, niet vooruitloopt op hun onderlinge verdeling van bevoegdheden op dit gebied, en de lidstaten niet belet hun bevoegdheden samen met Canada uit te oefenen voor aangelegenheden die niet onder deze overeenkomst vallen, of met een ander derde land op het gebied van vervoersdiensten die onder de gedeelde bevoegdheden vallen.

4. Verklaring van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van de hoofdstukken 22, 23 en 24:

De Raad van de Europese Unie verklaart dat zijn besluit, voor zover het voorziet in de voorlopige toepassing door de EU van de bepalingen in de hoofdstukken 22, 23 en 24, ten aanzien waarvan de bevoegdheden gedeeld worden door de EU en de lidstaten, niet vooruitloopt op hun onderlinge verdeling van bevoegdheden op dit gebied, en de lidstaten niet belet hun bevoegdheden samen met Canada uit te oefenen voor aangelegenheden die niet onder deze overeenkomst vallen, of met een ander derde land.

5. Verklaring van de Raad betreffende de toepassing Verordening (EU) nr. 912/2014:

De Raad wijst erop dat Verordening (EU) nr. 912/2014 tot vaststelling van een kader voor het regelen van de financiële verantwoordelijkheid in verband met scheidsgerechten voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten die zijn ingesteld bij internationale overeenkomsten waarbij de Europese Unie partij is, van toepassing is op alle vorderingen en geschillen ten aanzien van de EU of een van haar lidstaten overeenkomstig afdeling F (Beslechting van investeringsgeschillen tussen investeerders en staten) van hoofdstuk acht van de CETA.

6. Verklaring van de Commissie betreffende de bescherming van geografische aanduidingen:

1. Tijdens lopende of toekomstige onderhandelingen over geografische aanduidingen, met inbegrip van BOB's en BGA's, zal de Commissie via de beschikbare overlegstructuren nauwe contacten onderhouden met belangstellende lidstaten, en zij zal ad-hoc aanvragen voor verder overleg inwilligen.
2. De Commissie verbindt zich ertoe om in het kader van lopende of toekomstige onderhandelingen over handelsovereenkomsten - rekening houdend met de marktsituatie van de handelspartner en de belangen van de lidstaten - te zorgen voor de best mogelijke bescherming van in de Unie geregistreerde geografische aanduidingen.

3. De Commissie neemt nota van de bezorgdheid van Griekenland over de resultaten ten aanzien van de bescherming van bepaalde geografische aanduidingen in het kader van de Brede Economische en Handelsovereenkomst (CETA) tussen Canada, enerzijds, en de Europese Unie en haar lidstaten, anderzijds, met name wat betreft de beschermde oorsprongsbenaming feta. De Commissie erkent dat de resultaten die zijn bereikt ten aanzien van de benamingen welke door CETA-artikel 20.21 worden bestreken, waaronder FETA, voorzien in een niveau van bescherming dat geen precedent voor lopende of toekomstige onderhandelingen schept.
4. De Commissie bevestigt haar voornemen om met het oog op de CETA toe te zien op een strikte toepassing van de bescherming van geografische aanduidingen waarin bij deze overeenkomst is voorzien, en onder meer, van de bepalingen ervan met betrekking tot administratieve handhaving en betreffende entiteiten die gerechtigd zijn om gebruik te maken van uitzonderingen krachtens artikel 20.21.
5. De Commissie bevestigt haar voornemen om met het oog op de CETA toe te zien op een strikte toepassing van de bescherming van geografische aanduidingen waarin bij deze overeenkomst is voorzien, en onder meer, van de bepalingen ervan met betrekking tot administratieve handhaving en betreffende entiteiten die gerechtigd zijn om gebruik te maken van uitzonderingen krachtens artikel 20.21.
6. De Commissie verbindt zich ertoe uiterlijk binnen vijf jaar gebruik te zullen maken van de passende mechanismen binnen de CETA, met als doel voor alle in bijlage 20-A van de overeenkomst opgenomen geografische EU-aanduidingen, met inbegrip van feta, hetzelfde niveau van bescherming te verwezenlijken.
7. De Commissie verbindt zich ertoe ten volle gebruik te maken van de mechanismen die zijn vastgesteld in artikel 26.2 van de CETA inzake geografische aanduidingen (GA's), teneinde op verzoek van een lidstaat nieuwe GA's in de overeenkomst op te nemen.

8. In het licht van de mogelijkheden in Verordening (EU) nr. 1144/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 inzake voorlichtings- en afzetbevorderingsacties betreffende landbouwproducten uitgevoerd op de interne markt en in derde landen, zal de Commissie zowel de lidstaten als de producenten en exporteurs van geografische aanduidingen, en met name de meest kwetsbaren onder hen, blijven steunen ter bevordering van geografische aanduidingen.

7. Verklaring van de Commissie betreffende de bescherming van het voorzorgsbeginsel in de CETA:

De Commissie bevestigt dat de CETA het vermogen van de Europese Unie en haar lidstaten om hun grondbeginselen voor regelgevingsactiviteiten toe te passen, intact laat. Voor de Europese Unie omvatten die beginselen de beginselen die zijn vastgesteld in het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en in het bijzonder het voorzorgsbeginsel zoals bedoeld in artikel 191 en weergegeven in artikel 168, lid 1, en artikel 169, leden 1 en 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Bijgevolg bevestigt de Commissie dat niets in de CETA de toepassing belet van het voorzorgsbeginsel in de Europese Unie als vervat in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

8. Verklaring van de Commissie met betrekking tot water:

De Commissie bevestigt nogmaals dat in de CETA zal geen afbreuk zal worden gedaan aan het recht van een lidstaat om autonoom te beslissen over het gebruik en de bescherming van zijn watervoorraden. Artikel 1.9 in de CETA bevestigt dat geen enkele bepaling in de overeenkomst de Europese Unie verplicht om het commerciële gebruik van water voor enig doel toe te staan. De CETA geldt in deze sector alleen als de Europese Unie besluit, of als de lidstaten autonoom besluiten het commerciële gebruik van water toe te staan.

Zelfs als een lidstaat van de Europese Unie besluit om commercieel gebruik van water toe te staan, waarborgt de CETA volledig de mogelijkheid voor een lidstaat om op zijn besluit hierover terug te komen, alsook het recht om regels uit te vaardigen voor het commerciële gebruik van water ten behoeve van overheidsbeleid.

9. Verklaring van de Commissie betreffende de inhoud van de rechtsgrondslagen:

De Commissie merkt op dat de Raad artikel 43, lid 2, artikel 153, lid 2, en artikel 192, lid 1, VWEU heeft toegevoegd aan de materiële rechtsgrondslagen die de Commissie voorstelt voor het "besluit van Raad betreffende de ondertekening van de Brede Economische en Handelsovereenkomst tussen Canada, enerzijds, en de Europese Unie en haar lidstaten, anderzijds". De Commissie is van oordeel dat deze wijziging niet gerechtvaardigd is omdat alle betrokken aangelegenheden volledig onder het toepassingsgebied van artikel 207 VWEU vallen.

10. Verklaring van Ierland:

Mocht voor de uitvoering van de overeenkomst door de Europese Unie gebruik moeten worden gemaakt van maatregelen overeenkomstig titel V van het derde deel van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, dan zullen de bepalingen van het Protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, dat is gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, volledig worden geëerbiedigd.

11. Verklaring van het Verenigd Koninkrijk:

Het Verenigd Koninkrijk is ingenomen met de ondertekening van de Brede Economische en Handelsovereenkomst tussen Canada, enerzijds, en de Europese Unie en haar lidstaten, anderzijds.

Het Verenigd Koninkrijk is evenwel van oordeel dat de overeenkomst bepalingen bevat met betrekking tot het tijdelijk verblijf van natuurlijke personen in het kader van handel en overname uit hoofde van titel V van het derde deel van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Het Verenigd Koninkrijk herinnert eraan dat overeenkomstig artikel 2 van het aan de Verdragen gehechte Protocol nr. 21 betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, de bepalingen in door de Unie overeenkomstig die titel gesloten internationale overeenkomsten niet bindend voor, noch van toepassing zijn in het Verenigd Koninkrijk, tenzij het Verenigd Koninkrijk, overeenkomstig artikel 3 van het Protocol, er kennis van geeft dat het wenst deel te nemen aan de aanneming en toepassing van een voorgestelde maatregel.

Het Verenigd Koninkrijk heeft derhalve, overeenkomstig artikel 3 van Protocol nr. 21, de voorzitter van de Raad ervan in kennis gesteld dat het, voor zover de besluiten verband houden met het tijdelijk verblijf van natuurlijke personen in het kader van handel, wenst deel te nemen aan de besluiten van de Raad.

12. Verklaring van Hongarije betreffende de voorlopige toepassing van de Brede Economische en Handelsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Canada, anderzijds:

Hongarije wijst erop dat, indien zijn nationale wetgeving moet worden gewijzigd ten behoeve van de voorlopige toepassing, door de Europese Unie, van de onder een gedeelte bevoegdheid vallende onderdelen van de Brede Economische en Handelsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Canada, anderzijds, die wijzigingen vanwege de aard van het Hongaarse rechtsstelsel moeten worden aangebracht in samenhang met het nationale ratificatieproces, dat Hongarije voornemens is spoedig te initiëren.

13. Verklaring van Portugal:

Op grond van eerbiediging van de bevoegdheidsverdeling tussen de Europese Unie en haar lidstaten, als omschreven in de Verdragen, doen de besluiten van de Raad tot goedkeuring van de sluiting, de ondertekening en de voorlopige toepassing van de Brede Economische en Handelsovereenkomst (CETA) tussen Canada, enerzijds, en de Europese Unie en haar lidstaten, anderzijds, geen afbreuk aan de beslissingsbevoegdheid van Portugal met betrekking tot de onder zijn nationale bevoegdheid vallende aangelegenheden; het besluit van Portugal om zich door de overeenkomst te laten binden is, overeenkomstig de grondwettelijke beginselen en voorschriften, afhankelijk van de voltooiing van de interne ratificatieprocedures en de inwerkingtreding van de overeenkomst in het internationale rechtstelsel.

14. Verklaring van Griekenland:

Griekenland wijst erop dat de resultaten van de onderhandelingen over een Brede Economische en Handelsovereenkomst (CETA) tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Canada, anderzijds, betreffende de bescherming van "feta", een Griekse kaas die krachtens de EU-wetgeving inzake producten met een beschermde oorsprongsbenaming (BOB) recht heeft op bijzondere bescherming, slechts een minimale bescherming bieden en als zodanig geen precedent vormen voor toekomstige handelsovereenkomsten van de EU met derde landen.

Griekenland is van oordeel dat de BOB "feta" een van de toonaangevende geografische aanduidingen van de EU is en derhalve dezelfde bescherming verdient als geografische aanduidingen van de EU met een vergelijkbaar belang. Bovendien meent Griekenland dat de bescherming van de BOB "feta" en van andere geografische aanduidingen in aanzienlijke mate bijdraagt tot de bevordering van regionale ontwikkeling, groei en werkgelegenheid binnen de Europese Unie. Uit de geboekte resultaten inzake de specifieke bescherming van de BOB "feta" uit hoofde van de CETA blijkt dat hoegenaamd geen rekening is gehouden met het bovenstaande doel, en de volledige bescherming ervan op de Canadese markt wordt er dus niet door gegarandeerd.

In deze context neemt Griekenland ten volle nota van de toezegging van de Europese Commissie om a) terdege rekening houdend met het bovenstaande doel, in het kader van lopende of toekomstige onderhandelingen over handelsovereenkomsten met derde landen te zorgen voor de best mogelijke bescherming van alle in de EU geregistreerde geografische aanduidingen, waaronder de BOB "feta", en b) alle nodige maatregelen te nemen om de BOB "feta" niet alleen binnen de EU, maar ook op de markten van derde landen te beschermen, met name tegen oneerlijke praktijken die de consument misleiden.

In dit verband verwelkomt Griekenland de verklaring van de Europese Commissie betreffende 1) haar toezegging om bij lopende of toekomstige onderhandelingen over geografische aanduidingen nauw overleg te plegen met de betrokken lidstaten, 2) haar toezegging om in het kader van lopende of toekomstige onderhandelingen met derde landen te zorgen voor de best mogelijke bescherming van geografische aanduidingen, 3) haar voornemen om, in samenwerking met alle bevoegde Canadese autoriteiten, toe te zien op een nauwgezette toepassing van de bescherming waarin de CETA voorziet, met name de instelling van de geijkte Canadese administratieve handhavingssystemen en -procedures om de binnenlandse markt aan de CETA-bepalingen aan te passen, en de registratie van de Canadese entiteiten die gerechtigd zijn gebruik te maken van uitzonderingen uit hoofde van artikel 20.21. 4) haar toezegging om ten volle gebruik te maken van de mechanismen van het CETA-comité voor geografische aanduidingen teneinde ervoor te zorgen dat de Canadese consumenten adequaat worden geïnformeerd over de intrinsieke kwaliteit en de kenmerken van de producten die onder CETA-artikel 20.21 vallen, 5) haar toezegging om, binnen vijf (5) jaar na de inwerkingtreding van de CETA, de passende mechanismen aan te wenden om alle geografische aanduidingen van de EU, waaronder de BOB "feta", dezelfde bescherming te bieden, en 6) het ondersteunen van Griekenland in zijn inspanningen om geografische aanduidingen te bevorderen aan de hand van de mogelijkheden die Verordening (EU) nr. 1144/2014 biedt.

Griekenland is voornemens toe te zien op de bovenstaande punten en beschouwt die punten als onderdeel van de goede trouw bij de uitvoering van de CETA.

In haar verklaring heeft Griekenland ten volle rekening gehouden met de strategische politieke en economische dimensie van de CETA.

* * *

Met betrekking tot de reikwijdte van de voorlopige toepassing van de CETA:

15. Verklaring van de Raad:

De Raad van de Europese Unie bevestigt dat de voorlopige toepassing uitsluitend geldt voor aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de EU vallen.

16. Verklaring van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van de wederzijdse erkenning van beroepskwalificaties:

De Raad van de Europese Unie verklaart dat zijn besluit, voor zover het voorziet in de voorlopige toepassing door de EU van de bepalingen inzake de wederzijdse erkenning van beroepskwalificaties, en voor zover dit gebied binnen de bevoegdheden valt die gedeeld worden door de EU en de lidstaten, niet vooruitloopt op hun onderlinge verdeling van bevoegdheden op dit gebied, en de lidstaten niet belet hun bevoegdheden samen met Canada, of met een ander derde land, uit te oefenen voor aangelegenheden die niet onder deze overeenkomst zouden vallen.

17. Verklaring van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van de bescherming van werknemers:

De Raad van de Europese Unie verklaart dat zijn besluit, voor zover het voorziet in de voorlopige toepassing door de EU van de bepalingen op het gebied van de bescherming van werknemers, en voor zover dit gebied onder de bevoegdheden valt die gedeeld worden door de EU en de lidstaten, niet vooruitloopt op hun onderlinge verdeling van bevoegdheden op dit gebied, en de lidstaten niet belet hun bevoegdheden samen met Canada, of met een ander derde land, uit te oefenen voor aangelegenheden die niet onder deze overeenkomst zouden vallen.

Met betrekking tot besluiten van het Gemengd Comité van de CETA:

18. Verklaring van de Commissie:

Er wordt opgemerkt dat het onwaarschijnlijk is dat er in de nabije toekomst een besluit tot wijziging van de CETA of een door het Gemengd Comité van de CETA aangenomen bindende uitlegging van de CETA nodig zal zijn. De Commissie is derhalve niet voornemens uit hoofde van artikel 218, lid 9, een voorstel te doen met het oog op een wijziging van de CETA of om een bindende uitlegging van de CETA aan te nemen, alvorens de procedure voor het Duits grondwettelijk hof is afgerond.

19. Verklaring van de Raad en de lidstaten:

De Raad en de lidstaten herinneren eraan dat indien een besluit van het Gemengd Comité van de CETA onder de bevoegdheid van de lidstaten valt, het door de Unie en haar lidstaten in te nemen standpunt binnen het Gemengd Comité van de CETA bij consensus wordt bepaald.

Met betrekking tot de beëindiging van de voorlopige toepassing van de CETA:

20. Verklaring van de Raad:

Indien de ratificatie van de CETA permanent en definitief mislukt door een uitspraak van een grondwettelijk hof, of na de voltooiing van andere grondwettelijke procedures en na de formele kennisgeving door de regering van de betrokken staat, moet en zal de voorlopige toepassing worden beëindigd. De nodige stappen zullen overeenkomstig de EU-procedures worden ondernomen.

21. Verklaring van Duitsland en Oostenrijk:

Duitsland en Oostenrijk verklaren dat zij als partijen bij de CETA hun rechten uit hoofde van artikel 30.7, lid 3, punt c), van de CETA kunnen uitoefenen. De nodige stappen zullen overeenkomstig de EU-procedures worden ondernomen.

22. Verklaring van Polen:

Polen verklaart dat het als partij bij de CETA zijn rechten uit hoofde van artikel 30.7, lid 3, punt c), van de CETA kan uitoefenen. Alle nodige stappen zullen overeenkomstig de EU-procedures worden ondernomen.

* * *

23. Verklaring van Slovenië:

Ondanks het erg gevoelige karakter van het hoofdstuk inzake investeringen, is de Republiek Slovenië van oordeel dat de overeenkomst tot ondertekening van de CETA het hoofdstandpunt van de Republiek Slovenië inzake het systeem van het bilateraal investeringsgerecht onverlet laat. Gelet op de diverse bezorgdheden die tijdens de onderhandelingen over de bepalingen inzake het systeem van het investeringsgerecht zijn geuit, verwacht de Republiek Slovenië dat dit systeem voortdurend verder wordt ontwikkeld in overeenstemming met de gezamenlijke interpretatieve verklaring en het recht van de Europese Unie, en dat de desbetreffende bepalingen van de CETA worden aangepast om de verbeteringen in te voeren nog vóór de multilaterale investeringsrechtbank en het beroepsmechanisme voor de beslechting van investeringsgeschillen worden ingesteld.

Op grond van de verdeling van bevoegdheden tussen de Europese Unie en haar lidstaten, uit hoofde van de Verdragen, doet het besluit van de Raad tot voorlopige toepassing van de CETA tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Canada, anderzijds, geen afbreuk aan de autonomie van de Republiek Slovenië om te besluiten zich erdoor te laten binden met betrekking tot kwesties die onder haar nationale bevoegdheid vallen. Dit impliceert dat de in de genoemde overeenkomst opgenomen verwijzingen naar interne voorschriften en procedures die noodzakelijk zijn voor de voorlopige toepassing ervan, in het geval van de Republiek Slovenië moeten worden begrepen als verwijzingen naar de voltooiing van ratificatieprocedures.

De Republiek Slovenië gaat ervan uit dat de CETA geen gevolgen zal hebben voor de wetgeving van de EU en van Canada met betrekking tot het toelaten, op de markt brengen, telen en etiketteren van GGO's en door nieuwe kweektechnologieën verkregen producten, en in het bijzonder voor de mogelijkheid waarover de lidstaten beschikken om het telen van GGO's op hun grondgebied te beperken of te verbieden. Voorts begrijpt de Republiek Slovenië dat niets in de CETA de toepassing zal beletten van het voorzorgsbeginsel in de Europese Unie als vervat in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Met betrekking tot water gaat de Republiek Slovenië ervan uit dat niets in deze overeenkomst enige verplichting voor de EU en haar lidstaten schept die verder gaat dan de EU-wetgeving of die een inperking betekent van het recht van elke partij om maatregelen te nemen of te handhaven met het oog op het beheer, de bescherming en het behoud van haar waterbronnen (bestemd voor drinkwater of voor commercieel, gemengd of ander gebruik), met inbegrip van het recht van elke partij om de toegekende waterrechten te beperken of te herroepen. De Republiek Slovenië gaat er ook van uit dat waterbronnen voor drinkwatervoorziening (met inbegrip van waterbronnen die zowel voor drinkwatervoorziening als voor andere doeleinden worden gebruikt) niet onder artikel 1.9, lid 3, vallen.

24. Verklaring van Oostenrijk:

De Republiek Oostenrijk neemt er nota van dat er naar een interinstitutioneel akkoord wordt gestreefd dat ervoor moet zorgen dat de lidstaten, via de Raad van de Europese Unie, op passende wijze worden betrokken bij besluiten tot vaststelling van de standpunten die overeenkomstig artikel 218, lid 9, VWEU namens de Unie moeten worden ingenomen in het bij de overeenkomst ingestelde Gemengd Comité. Voor het waarborgen van de medewerking van de *Nationalrat* aan dergelijke besluiten wordt verwezen naar artikel 23e van het Bundesverfassungsgesetz.

25. Verklaring van Polen:

Op grond van eerbiediging van de bevoegdheidsverdeling tussen de Europese Unie en haar lidstaten, als omschreven in de Verdragen, doen de besluiten van de Raad tot goedkeuring van de sluiting, de ondertekening en de voorlopige toepassing van de Brede Economische en Handels-overeenkomst (CETA) tussen Canada, enerzijds, en de Europese Unie en haar lidstaten, anderzijds, geen afbreuk aan de beslissingsbevoegdheid van de Republiek Polen met betrekking tot de onder haar nationale bevoegdheid vallende aangelegenheden; het besluit van de Republiek Polen om de overeenkomst te sluiten is, overeenkomstig de grondwettelijke beginselen en voorschriften, afhankelijk van de voltooiing van de interne ratificatieprocedures.

De overeenkomst bevat een ruime definitie van "investering." Om twijfel in verband met de overeengekomen formulering van de definitie van "investering" te vermijden, verklaart de Republiek Polen dat zij begrijpt dat dit concept enkel juridische bescherming biedt voor "echte" investeringen. Onder "echte", uit hoofde van de CETA-overeenkomst beschermde investering, verstaat de Republiek Polen in de eerste plaats een investering in de fase na de vestiging, te begrijpen als de fase waarin de investeerder een administratieve beslissing (definitief/afdwingbaar, d.w.z., die het mogelijk maakt het door de genoemde beslissing toegekende recht uit te oefenen), of andere door de wet vereiste definitieve/afdwingbare toelatingen verkrijgt, indien een dergelijke beslissing of toelating wettelijk vereist is voor de investering. Ten tweede moet een dergelijke beslissing of toelating door de investeerder in de praktijk worden gebracht. Ten derde moet er, om aan te tonen dat een investering "echt" is, volgens de Republiek Polen sprake zijn van daadwerkelijke betrokkenheid van kapitaal of andere financiële middelen in de uitvoering ervan.

De CETA voert het systeem van het investeringsgerecht in. De Republiek Polen zal ernaar streven gedetailleerde regels vast te leggen voor de selectie van rechters, opdat de samenstelling van het gerecht de diversiteit van rechtsstelsels in de Europese Unie weerspiegelt en rekening houdt met een geografisch evenwicht onder de EU-lidstaten. Een ideale oplossing zou erin bestaan een rechter te selecteren die over een diepgaande kennis van het Poolse rechtsstelsel beschikt.

De CETA-overeenkomst geeft de partijen het recht op hun grondgebied regelgeving in te voeren ter verwezenlijking van legitieme beleidsdoelstellingen. De Republiek Polen verklaart in het bijzonder de regels ter waarborging van een hoog niveau van bescherming van het menselijk leven en de menselijke gezondheid gerechtvaardigd te achten, waaronder billijke arbeidsrechtelijke regels, bescherming van de persoonlijke levenssfeer en van persoonsgegevens, een hoog niveau van bescherming voor planten en dieren, voedselveiligheid en -kwaliteit, de bescherming van het milieu en van consumentenbelangen, onder meer op gevoelige gebieden zoals de effectieve controle op en het gebruik van genetisch gewijzigde organismen (GGO's). Wat betreft GGO's is de Republiek Polen van oordeel dat de CETA geen afbreuk doet aan de bestaande EU-regels, en dat zij de bescherming van de EU-markt en de Poolse markt tegen de ongewilde toevloed van genetisch gewijzigde producten waarborgt.

De Republiek Polen is ervan overtuigd dat de CETA, door handelsbelemmeringen weg te werken en de kosten van handel te verlagen, voordelen zal opleveren voor de brede samenleving en voor het mkb. De CETA zal, met inachtneming van de EU-normen, bijdragen tot een verbetering van de levenskwaliteit van Poolse burgers.

* * *

26. Verklaring van de Commissie over de handhaving van het verbod op stoffen met hormonale werking als groeibevorderaar bij landbouwhuisdieren (zoals met hormonen behandeld rundvlees):

De Europese Commissie bevestigt dat geen enkele bepaling van de overeenkomst op enige wijze van invloed zal zijn op de wetgeving van de Europese Unie inzake met hormonen behandeld rundvlees. Meer bepaald, omvat de CETA geen extra verplichtingen voor de Europese Unie wat de invoer van met hormonen behandeld rundvlees betreft. De Europese Unie mag derhalve haar bestaande wetgeving betreffende het verbod op stoffen met hormonale werking als groeibevorderaar bij landbouwhuisdieren (Richtlijn 96/22/EG als gewijzigd bij Richtlijn 2003/74/EG), op grond waarvan zij de productie of de invoer van vlees en producten, verkregen van met dergelijke stoffen behandelde dieren mag blijven verbieden, blijven toepassen.

De Commissie herinnert er in dit verband aan dat derde landen die toestemming hebben om vlees naar de EU uit te voeren, en die het gebruik van groeibevorderaars wel toestaan voor binnenlands gebruik, verplicht worden gescheiden productiesystemen te voorzien om de afwezigheid van verboden stoffen in het naar de EU uitgevoerde vlees te waarborgen. Deze systemen moeten worden gecontroleerd overeenkomstig de bepalingen van de EU-wetgeving (Richtlijn 96/23/EG inzake controlemaatregelen ten aanzien van bepaalde stoffen en residuen daarvan in levende dieren en in producten daarvan). De CETA verandert geen enkele van deze vereisten.

Vlees en vers vlees dat afkomstig is van derde landen, waaronder Canada, kan enkel in de Europese Unie worden ingevoerd indien het voldoet aan alle invoer voorwaarden van de Europese Unie, zoals gestaafd door een veterinair certificaat van de bevoegde autoriteit van het uitvoerende land, die door de Commissie formeel is erkend als zijnde betrouwbaar om de naleving van de invoer voorwaarden van de Europese Unie te certificeren.

27. Verklaring van de Commissie over overheidsopdrachten:

De Commissie bevestigt dat aanbestedende entiteiten van beide partijen in hun aanbestedingsprocedures milieugerelateerde, sociale of arbeidogerelateerde criteria en voorwaarden mogen toepassen. De lidstaten zullen gebruik kunnen blijven maken van de hun door de EU-richtlijn inzake overheidsopdrachten (Richtlijn 2014/24/EU van 26 februari 2014, met name artikel 67, lid 2, en artikel 70) geboden mogelijkheid om dergelijke criteria en voorwaarden toe te passen. Daarnaast nemen de partijen er nota van dat, voor subcentrale entiteiten zoals regio's, gemeenten en andere lokale entiteiten, het hoofdstuk overheidsopdrachten uitsluitend van toepassing is op de aanbesteding van goederen en diensten boven de waardedrempel van 200.000 bijzondere trekkingsrechten (zie bijlage 19-2). In dat opzicht gaan de verbintenissen van de Europese Unie krachtens de CETA niet verder dan haar WTO-verbintenissen krachtens de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten (GPA), aangezien de drempels in de CETA voor de aanbesteding van goederen en diensten dezelfde zijn als de drempels in de GPA. Bovendien zijn de CETA-drempels hoger dan de drempels krachtens de richtlijnen van de Europese Unie inzake overheidsopdrachten.

28. Verklaring van de Commissie over het Belgische verplichteverzekeringstelsel en de onderlinge maatschappijen krachtens de Belgische wetgeving:

De Europese Commissie en de Belgische regering gaan ervan uit dat geen enkele bepaling van de Overeenkomst België ertoe zal verplichten zijn bestaande stelsel van verplichte verzekering te veranderen.

De Europese Commissie en de Belgische regering bevestigen dat zij ervan uitgaan dat maatregelen die van invloed zijn op diensten die krachtens het Belgische stelsel van verplichte verzekering door de Belgische onderlinge maatschappijen worden aangeboden, als dienst van algemeen belang, door de toepassing van artikel 13.2, lid 5, zijn uitgesloten van hoofdstuk 13 (financiële diensten) van de Overeenkomst. Voorts gaan zij ervan uit dat, indien sommige van deze diensten niet als financiële diensten zouden worden aangemerkt, zij dan zouden vallen onder de EU-voorbehouden inzake sociale diensten, op grond waarvan de EU zich het recht voorbehoudt om maatregelen vast te stellen of te handhaven met betrekking tot de verlening van alle sociale diensten waarvoor enige vorm van overheidsfinanciering of staatssteun wordt ontvangen en die derhalve niet als particulier gefinancierd worden beschouwd, alsook met betrekking tot activiteiten of diensten die onderdeel zijn van een pensioenregeling van de overheid of een wettelijk stelsel van sociale zekerheid.

Voorts brengt de Overeenkomst geen extra verplichtingen of disciplines qua particuliere gezondheidszorgverzekering met zich mee in vergelijking met het EU-recht of de bestaande internationale verplichtingen van de Europese Unie en België, met name de Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten (GATS) van de Wereldhandelsorganisatie.

29. Verklaring van de Commissie over overheidsdiensten:

Niets in de Overeenkomst doet afbreuk aan de mogelijkheid voor de Europese Unie en de lidstaten van de Europese Unie om overheidsdiensten, met inbegrip van diensten van algemeen economisch belang, te definiëren en te verrichten.

Niets in de Overeenkomst zal de werking van diensten van algemeen economisch belang die worden aangeboden in overeenstemming met de artikelen 14 en 106 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, Protocol 26 bij het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie alsmede artikel 36 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, beletten of verstoren. Met name wordt ervan uitgegaan dat, voor zover dergelijke diensten geen diensten zijn die worden verricht in het kader van de uitoefening van overheidsgezag, de aangegane verplichtingen (waaronder de verplichtingen inzake markttoegang in de artikelen 8.4, 9.6 en 13.6 van de Overeenkomst) en de voorbehouden van de EU en haar lidstaten, ten aanzien van diensten, waaronder overheidsdiensten zoals onderwijs, gezondheidszorg, en sociale diensten, waarborgen dat de lidstaten diensten van algemeen economisch belang, naar eigen goeddunken, kunnen blijven verrichten in overeenstemming met het EU-recht. Er wordt nota genomen van het feit dat het stelsel van investeringsrechten niet van toepassing is op bepalingen inzake de toegang tot markten.

30. Verklaring van de Commissie over de handhaving van de EU-wetgeving betreffende genetisch gemodificeerde producten, betreffende levensmiddelen, diervoeders en teelt:

De Commissie bevestigt dat de CETA geen enkele wijziging van de EU-wetgeving inhoudt wat betreft de risicobeoordeling en toelating, etikettering en traceerbaarheid van genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1829/2003 van het Europees Parlement en de Raad inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders en Verordening (EG) nr. 1830/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2003 betreffende de traceerbaarheid en etikettering van genetisch gemodificeerde organismen en de traceerbaarheid van met genetisch gemodificeerde organismen geproduceerde levensmiddelen en diervoeders en tot wijziging van Richtlijn 2001/18/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 maart 2001 inzake de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu en tot intrekking van Richtlijn 90/220/EEG van de Raad. Wat genetisch gemodificeerde producten voor teelt betreft, blijft de EU-toelatingsprocedure van Richtlijn 2001/18/EG van toepassing en behouden de lidstaten de mogelijkheid om de teelt van genetisch gemodificeerde organismen (GGO's) op hun grondgebied te beperken of te verbieden onder de voorwaarden van Richtlijn (EU) 2015/412 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2015 tot wijziging van Richtlijn 2001/18/EG.

31. Verklaring van de Commissie over de betekenis van de term "zakelijke activiteiten van betekenis" in artikel 8.1 van de Overeenkomst:

De term "substantial business activities" (zakelijke activiteiten van betekenis) in de CETA moet in dezelfde zin worden opgevat als de term "substantive business operations" in artikel V(6) en XXVIII(m) van de Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten van de WTO. De EU heeft een formele kennisgeving aan de WTO doen toekomen¹, waarin wordt verklaard dat zij deze term interpreteert als gelijkwaardig aan de term "effective and continuous link with the economy" (daadwerkelijke en voortdurende band met de economie) die wordt gebruikt in het Algemeen Programma voor de opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging, op 15 januari 1962 door de Raad aangenomen uit hoofde van artikel 54 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap².

Gevolg is dat de Commissie ervan uitgaat dat een Canadese vennootschap die geen eigendom is van Canadese onderdanen, enkel een geschil aanhangig kan maken, overeenkomstig van hoofdstuk 8, afdeling F, van de Overeenkomst, indien zij kan aantonen dat zij in Canada zakelijke activiteiten van betekenis met een daadwerkelijke en voortdurende band met de Canadese economie ontplooit, in de zin van vestiging zoals van toepassing uit hoofde van het EU-Verdrag. De Commissie zal haar houding bij de uitvoering van de CETA hierop baseren.

32. Verklaring van de Raad en de Commissie over landbouw in de CETA:

De Raad en de Commissie wijzen nogmaals op het gevoelige karakter van de handel in landbouwproducten in de handelsbesprekingen van de Europese Unie met derde landen, met name een groot landbouwexporteur als Canada.

De Raad en de Commissie nemen er nota van dat de Europese Unie in de CETA openingen gemaakt heeft om te zorgen voor markttoegang voor bepaalde gevoelige producten als rund- en varkensvlees heeft gedaan, waar openingen van Canadese zijde tegenover staan die belangrijke Europese exportbelangen dienen, bijvoorbeeld in verband met kaas, wijn en gedistilleerde dranken, fruit en groenten, verwerkte producten en geografische aanduidingen.

¹ WT/REG39/1 van 24 april 1998.

² PB nr. 2 van 15.1.1962, blz. 32.

Tegelijkertijd nemen de Raad en de Commissie er nota van dat de Europese Unie in de CETA de hoogte van de tariefbehandeling boven de volumegelimiteerde concessies inzake gevoelige producten heeft gehandhaafd. Daarnaast behoudt de Europese Unie de mogelijkheid tot het gebruik van alle nodige vrijwaringsinstrumenten voor een volledige bescherming van alle gevoelige landbouwproducten in de Unie, overeenkomstig die WTO-verbintenissen. Tot de vrijwaringsinstrumenten, op basis van artikel XIX GATT en van de WTO-Overeenkomst inzake vrijwaringsmaatregelen, behoren Verordening (EU) 2015/478 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de gemeenschappelijke regeling voor de invoer en artikel 194 van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten, die onder meer de Commissie ertoe verplichten een verzoek van een lidstaat binnen vijf werkdagen te behandelen.

De Commissie zal de ontwikkelingen in de handel in gevoelige landbouwproducten, met name met Canada, nauwlettend monitoren, onder meer via de procedures waarin is voorzien in bijlage 2-A (tariefafschaffing) en bijlage 2-B (Verklaring van de partijen betreffende het beheer van tariefcontingenten in de CETA), en zal zo nodig de hierboven bedoelde instrumenten gebruiken. De Raad zal deze aangelegenheid periodiek evalueren.

In geval van een marktonevenwicht voor een landbouwproduct in een sector, verbindt de Commissie zich ertoe om zo spoedig mogelijk, en in ieder geval binnen vijf werkdagen, binnen het kader van de bestaande EU-verordeningen de noodzakelijke maatregelen te treffen om het marktevenwicht te herstellen.

De Commissie bevestigt dat de CETA geen gevolgen heeft voor de steuninstrumenten voor landbouwproducten waarin het EU-recht voorziet, in overeenstemming met de verbintenissen van de EU in de WTO.

* * *

33. Verklaring van de Europese Commissie over het bewerkstelligen van volledige visumwederkerigheid met Canada voor Roemeense en Bulgaarse burgers:

Wederkerigheid van visumvrijstelling is een beginsel van het gemeenschappelijk visumbeleid van de Europese Unie en een doel dat de Europese Commissie in haar betrekkingen met derde landen proactief nastreeft.

De betekenis van de niet-wederkerigheid tussen Canada en de Europese Unie inzake visumbeleid in het licht van zowel de Overeenkomst inzake een strategisch partnerschap tussen de EU en Canada als de voorbereiding van de ondertekening en bekrachtiging van de Brede Economische en Handelsovereenkomst (CETA), is ook door Bulgarije en Roemenië consequent benadrukt. In het proces dat tot de sluiting van de CETA leidt, zal de Europese Commissie al het nodige doen om ervoor te zorgen dat Canada bevestigt dat de visumplicht voor Roemeense en Bulgaarse burgers binnen een voor alle partijen bevredigende termijn, en uiterlijk eind 2017, volledig wordt afgeschaft.

34. Verklaring van Bulgarije:

Bulgarije onderstreept dat het belangrijk is dat visumvrij reizen tussen de EU en Canada wordt gewaarborgd, zodat hun burgers in gelijke mate voordeel kunnen halen uit de economische en handelsmogelijkheden die de Brede Economische en Handelsovereenkomst scheidt.

Bulgarije wijst op de juridische verbintenis van beide partijen om alles in het werk te stellen om zo spoedig mogelijk visumvrij reizen tussen hun grondgebieden te bewerkstelligen voor alle burgers met een geldig paspoort, waarin wordt voorzien door de overeenkomst inzake een strategisch partnerschap tussen Canada en de EU en haar lidstaten.

Bulgarije verklaart dat de voltooiing van zijn interne procedures, die nodig is voor de inwerking-treding van de Brede Economische en Handelsovereenkomst krachtens artikel 30.7, lid 2, van de Overeenkomst, afhangt van de volledige opheffing van de visumplicht voor alle Bulgaarse burgers.

35. Verklaring van Roemenië:

Roemenië wijst nogmaals op de waarde van versterkte mobiliteit, onder meer door visumvrij reizen tussen de Europese Unie en Canada voor al onze respectieve burgers, zoals dat in de strategische partnerschapsovereenkomst EU-Canada is voorzien.

In dit verband herhalen wij het belang van een integrale en spoedige tenuitvoerlegging van de met Canada bereikte overeenkomst betreffende de afschaffing, op 1 december 2017, van de visumplicht voor alle Roemeense burgers, wat de sterke culturele, educatieve, familiale, en zakelijke betrekkingen tussen Canada en Europa verder zal versterken. De integrale en spoedige tenuitvoerlegging van deze overeenkomst zal verder bevorderlijk zijn voor de vlotte afhandeling van de interne procedures die nodig zijn voor de nationale ratificatie van zowel de CETA als de SPO.

36. Verklaring van de Commissie en de Raad over de bescherming van investeringen en het investeringsgerecht ("ICS"):

De CETA streeft naar een radicale hervorming van de beslechting van investeringsgeschillen, gebaseerd op de gemeenschappelijke beginselen van de rechterlijke instanties van de Europese Unie en haar lidstaten en van Canada, en van de internationale rechterlijke instanties die worden erkend door de Europese Unie en haar lidstaten en door Canada, zoals het Internationaal Gerechtshof en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; dit betekent een aanzienlijke vooruitgang voor de versterking van de eerbiediging van de rechtsstaat. De Commissie en de Raad zijn van oordeel dat dit op basis van de bewoordingen van deze verklaring herziene mechanisme een stap is in de richting van de oprichting van een multilateraal investeringsgerecht, dat op termijn de rechtsinstantie zal zijn voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staat.

Aangezien alle betrokken bepalingen buiten de voorlopige toepassing van de CETA vallen, bevestigen de Europese Commissie en de Raad dat deze niet in werking zullen treden vóór de bekrachtiging van de CETA door alle lidstaten, ieder in overeenstemming met zijn grondwettelijke procedure.

De Commissie heeft het vaste voornemen het mechanisme voor geschillenbeslechting (ICS) onverwijld volgens onderstaande beginselen verder te evalueren, en wel binnen een zodanig tijdsbestek dat de lidstaten zich in hun ratificatieproces over de evaluatie kunnen beraden:

Bij de strenge selectie van alle rechters van het Gerecht en de Beroepsinstantie, die geschiedt onder controle van de Europese instellingen en de lidstaten, zullen onafhankelijkheid en onpartijdigheid worden gewaarborgd, evenals de hoogste competentie. Met name wat betreft de Europese rechters dient bij de selectie tevens recht worden gedaan, met name op de lange termijn, aan de rijkheid van Europese rechtstradities. Derhalve:

- o zullen de kandidaten voor het ambt van Europese rechter worden benoemd door de lidstaten, die eveneens de kandidaten zullen beoordelen.
- o zullen de lidstaten, onverminderd de andere voorwaarden van artikel 8.27, lid 4, van de CETA kandidaten voorstellen die voldoen aan de criteria van artikel 253, eerste alinea, VWEU.
- o zal de Commissie er, in overleg met de lidstaten en met Canada, voor zorgen dat de beoordeling van de sollicitaties van de andere rechters van het Gerecht even streng is.

De rechters worden betaald, op permanente basis, door de Europese Unie en door Canada. Er dient te worden toegewerkt naar rechters die hun ambt voltijds uitoefenen.

De ethische vereisten voor de leden van de Gerechten, waarin reeds wordt voorzien door de CETA, zullen zo spoedig mogelijk en wel binnen een zodanig tijdsbestek dat de lidstaten zich hierover in hun ratificatieproces kunnen beraden, in detail worden uitgewerkt in de vorm van een verplichte en bindende Gedragscode (waarin ook wordt voorzien door de CETA).

Deze code zal met name voorzien in:

- o nauwkeurige gedragsregels die van toepassing zijn op de kandidaten die kunnen worden benoemd tot lid van het Gerecht of de Beroepsinstantie, in het bijzonder met betrekking tot de bekendmaking van hun voorbije en huidige werkzaamheden die van invloed kunnen zijn op hun benoeming of op de uitoefening van hun ambt;

- o nauwkeurige gedragsregels die van toepassing zijn op de leden van het Gerecht en de Beroepsinstantie tijdens de duur van hun ambtstermijn;
- o nauwkeurige gedragsregels die van toepassing zijn op de leden van het Gerecht en de Beroepsinstantie na het verstrijken van hun ambtstermijn; met een verbod op het uitoefenen van bepaalde functies of beroepen gedurende een bepaalde periode na het verstrijken van hun ambtstermijn;
- o een doeltreffend sanctiemechanisme in geval van niet-naleving van de gedragsregels, dat de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht volledig in acht neemt.

De toegang tot deze nieuwe rechterlijke instantie voor de zwakste gebruikers, namelijk kleine en middelgrote ondernemingen en particulieren, zal worden verbeterd en vergemakkelijkt.

Daartoe:

- o wordt vaart gezet achter de vaststelling, door het Gemengd Comité, van aanvullende voorschriften waarin artikel 8.39, lid 6, van de CETA voorziet en die erop gericht zijn de financiële lasten te verlichten voor eisers die natuurlijke personen of kleine en middelgrote ondernemingen zijn, opdat deze vaststelling zo spoedig mogelijk kan geschieden.
- o zal de Commissie, ongeacht het resultaat van de besprekingen in het Gemengd Comité, passende maatregelen voorstellen voor de publieke (co)financiering van rechtsvorderingen door kleine en middelgrote ondernemingen bij deze rechterlijke instantie, alsmede voor het verlenen van technische bijstand.

Het beroepsmechanisme waarin artikel 8.28 van de CETA voorziet, zal concreet worden uitgewerkt en verbeterd opdat het volledig kan zorgen voor samenhang tussen in eerste aanleg gewezen beslissingen en aldus bij te dragen tot de rechtszekerheid. Dit houdt met name het volgende in:

- o De Beroepsinstantie wordt op zodanige wijze georganiseerd dat een permanente bezetting zoveel mogelijk wordt gegarandeerd.
- o Elk lid van de Beroepsinstantie wordt ertoe verplicht kennis te nemen van beslissingen die worden gewezen door afdelingen van het Gerecht waarvan hij geen deel uitmaakt.

- o De Beroepsinstantie moet in "Grote Kamer" zitting kunnen houden in zaken betreffende belangrijke principekwesties of waarover de afdelingen van de Beroepsinstantie verdeeld zijn.

Daarnaast steunt de Raad de Europese Commissie in haar voornemen om werk te maken van de oprichting van een multilateraal investeringsgerecht dat, zodra het is ingesteld, en overeenkomstig de in de CETA voorziene procedure, het door de CETA ingestelde bilaterale systeem zal vervangen.

37. Verklaring van het Koninkrijk België betreffende de voorwaarden wat betreft de volledige bevoegdheid van de federale staat en de deelentiteiten om de CETA te ondertekenen:

- A. België verduidelijkt dat, in overeenstemming met zijn grondwettelijk recht, de goedkeuringsprocedures zowel op het niveau van het federaal parlement als op het niveau van de parlementen van de gewesten en de gemeenschappen kunnen leiden tot de vaststelling dat de ratificatieprocedure van de CETA permanent en definitief is mislukt in de zin van de verklaring van de Raad van 18 oktober 2016.

De betrokken instanties zullen, elk afzonderlijk, op geregelde tijdstippen een evaluatie uitvoeren van de sociaal-economische en milieueffecten van de voorlopige toepassing van de CETA.

Indien een van de deelentiteiten de federale staat in kennis stelt van zijn permanente en definitieve beslissing om de CETA niet te ratificeren, stelt de federale staat de Raad binnen één jaar na de kennisgeving door de betrokken entiteit ervan in kennis dat België definitief en permanent in de onmogelijkheid verkeert om de CETA te ratificeren.

De nodige stappen zullen overeenkomstig de EU-procedures worden ondernomen.

- B. België heeft er nota van genomen dat de voorlopige toepassing van de CETA, overeenkomstig het besluit van de Raad betreffende de voorlopige toepassing van de CETA, niet geldt voor diverse bepalingen ervan, met name wat betreft investeringsbescherming en geschillenbeslechting (ICS). België heeft er voorts nota van genomen dat elke partij, overeenkomstig artikel 30.7 van de CETA, het recht heeft een einde te maken aan de voorlopige toepassing van de CETA.

België zal het Europees Hof van Justitie om een advies verzoeken over de verenigbaarheid van het ICS met de Europese verdragen, met name in het licht van advies 1/2014.

Onder voorbehoud van een andersluidend besluit van hun respectieve parlementen, zijn het Waalse Gewest, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet voornemens de CETA te ratificeren met het systeem voor beslechting van geschillen tussen investeerders en partijen, bedoeld in hoofdstuk 8 van de CETA, zoals dat bestaat op de dag van ondertekening van de CETA.

Het Vlaamse Gewest, de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verwelkomen in het bijzonder de gezamenlijke verklaring van de Europese Commissie en de Raad van de Europese Unie over het stelsel van investeringsrechten.

- C. In de verklaring van de Raad en de lidstaten betreffende besluiten van het Gemengd Comité van de CETA met betrekking tot samenwerking inzake regelgeving op gebieden die onder de bevoegdheid van de lidstaten vallen, wordt bevestigd dat dergelijke beslissingen door de Raad en de lidstaten bij consensus moeten worden genomen.

In dit verband geven de regeringen van de deelentiteiten aan dat zij voornemens zijn om voor aangelegenheden die onder hun uitsluitende of gedeeltelijke bevoegdheid vallen binnen het Belgisch grondwettelijk stelsel, voor iedere samenwerking inzake regelgeving de voorafgaande instemming van hun parlement te vragen, en melding te maken van een eventueel regelgevingsbesluit dat uit die samenwerking zou voortvloeien.

- D. De federale staat of een voor landbouw bevoegde deelentiteit behoudt zich het recht voor de vrijwaringsclausule in te roepen in geval van onevenwichtigheid op de markt, zelfs wanneer deze onevenwichtigheid wordt vastgesteld voor één enkel product. Binnen 12 maanden na de ondertekening van de CETA zullen specifieke drempels worden vastgelegd om te bepalen wat met onevenwichtigheden op de markt wordt bedoeld. België zal deze drempels, die zullen worden bepaald door middel van het Europese besluitvormingsproces, verdedigen.

België herhaalt dat de CETA geen gevolgen zal hebben voor de wetgeving van de Europese Unie inzake het toelaten, op de markt brengen, telen en etiketteren van GGO's en door nieuwe kweektechnologieën verkregen producten, en in het bijzonder inzake de mogelijkheid waarover de lidstaten beschikken om de teelt van GGO's op hun grondgebied te beperken of te verbieden. Bovendien herhaalt België dat de CETA geen risico inhoudt voor de toepassing van het voorzorgsbeginsel in de Europese Unie, als omschreven in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name het voorzorgsbeginsel als vastgelegd in artikel 191, en in acht genomen in artikel 168, lid 1, en artikel 169, leden 1 en 2, VWEU.

Indien een verzoek wordt gedaan betreffende de geografische aanduidingen (BOB en BGA) van een van de deelstaten, neemt de federale regering zich voor dit verzoek onverwijld aan de Europese Unie te doen toekomen.

38. Verklaring van de Juridische Dienst van de Raad over de juridische aard van het gezamenlijk uitleggingsinstrument:

De Juridische Dienst van de Raad bevestigt dat, op grond van artikel 31, lid 2, onder b), van het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht, het gezamenlijk uitleggingsinstrument dat door de partijen zal worden aangenomen naar aanleiding van de ondertekening van de CETA, waarvan het de context vormt, een referentiedocument is waarop een beroep moet worden gedaan indien er een probleem rijst bij de uitvoering van de CETA in het kader van de uitlegging van de bedingen ervan. Met het oog daarop heeft dit instrument rechtskracht en een bindend karakter.